

Σύνδεσμος Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών

Π. Λύτρας*

“Δυνατότητες και Προοπτικές για τα Πανεπιστήμια και τα ΤΕΙ στην Ελλάδα την τριετία 2008-2010”

Η μορφή των Βιβλιοθηκών ως φορέων της γνώσης και ως αναπόσπαστο μέρος της εκπαίδευσης, έχει αλλάξει με το πέρασμα των χρόνων.

Από τις κλειστές (για λίγους) Βιβλιοθήκες, έχουμε περάσει στο υβριδικό μοντέλο βιβλιοθηκών: **συμβατικές** με το ψηφιακό τους μέρος διαρκώς να εξελίσσεται στη διαδικασία μετάβασης από την εποχή της παραδοσιακής βιβλιοθήκης σε μια εποχή **ψηφιακής βιβλιοθήκης** (Bailin and Grafsein, 2005).

Ανάλογα, έχει αλλάξει και ο ρόλος των βιβλιοθηκονόμων. Από απλοί φύλακες των βιβλίων με κύριο καθήκον τους την αποτροπή της κλοπής και της καταστροφής, είναι πια χειριστές

της γνώσης και **«πλοηγοί σε έναν ωκεανό γεμάτο αναγνώσιμο υλικό»** όπως χαρακτηριστικά αποδίδει την ιδιότητα τους ο Mahajan.

Τα βασικά στοιχεία που περιγράφουν την υβριδική εποχή των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών είναι η ανάπτυξη νέων εργαλείων πρόσβασης, απόκτησης και οργάνωσης του νέου υλικού ή

εξέλιξη των παλιότερων με στόχο τη διάθεση στους χρήστες με τρόπο γρήγορο και ευέλικτο. Το παραδοσιακό έντυπο υλικό ενισχύεται με ψηφιακές συλλογές, ενώ οι βιβλιοθήκες αρχίζουν να δημιουργούν ψηφιακά αρχεία συλλογών.

Η τεχνολογία και η εξέλιξη των υπολογιστών συνέβαλαν στην αλλαγή της φύσης των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών και έδωσαν το έναυσμα να αναπτυχθούν νέες υπηρεσίες. Οι υπολογιστές χρησιμοποιούνται στις βιβλιοθήκες για την απόκτηση, αποθήκευση και ανάκτηση των πληροφοριών και κατ' επέκταση οι βιβλιοθήκες έχουν μεταμορφωθεί σε ψηφιακά ιδρύματα. Αν και οι βιβλιοθήκες έχουν επεκτείνει

σε μεγάλο βαθμό τις προσφερόμενες υπηρεσίες τους, συγχρόνως έχουν αυξηθεί και οι ανάγκες των χρηστών των βιβλιοθηκών.

Οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες έχουν χαρακτηριστεί ως το «νευρικό σύστημα» των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων αφού πρέπει να παρέχουν υποστήριξη στην έρευνα και τη διδασκαλία.

Οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες έχουν χαρακτηριστεί ως το «νευρικό σύστημα» των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων αφού πρέπει να παρέχουν υποστήριξη στην έρευνα και τη διδασκαλία.

*Καθηγητής στο τμήμα Τουριστικών Επιχειρήσεων, Ιδρυματικός Υπεύθυνος του Προγράμματος «Βιβλιοθήκη» ΤΕΙ-Α

Προτάσεις για τις Ελληνικές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες

- **Δημιουργία και διατήρηση ηλεκτρονικού αρχείου με τα επιστημονικά άρθρα που διαθέτει η Βιβλιοθήκη.** Στο μέλλον θα ήταν επιθυμητή και η δημιουργία ανθρωποδικτύου από τους βιβλιοθηκονόμους για την καθιέρωση συντονισμένων αγορών και ανταλλαγής εγγράφων.
- **Επέκταση των καθηκόντων του γραφείου εξυπηρέτησης χρηστών,** π.χ. βοήθεια για την ανεύρεση υλικού για μεταπτυχιακές εργασίες, οδηγίες για τη συγγραφή επιστημονικών άρθρων, κτλ.
- **Σεμινάρια χρηστών** (φοιτητών, επιστημονικού και διοικητικού προσωπικού) για τη γρήγορη και αποτελεσματική αναζήτηση στη βιβλιοθήκη καθώς και για την αξιοποίηση όλων των υπηρεσιών της. Εκτύπωση αντίστοιχων ενημερωτικών φυλλαδίων.
- **Διαρκής επιμόρφωση των εργαζομένων** με στόχο τη μεγιστοποίηση της απόδοσης της βιβλιοθήκης και την ικανοποίηση των αναγκών των πελατών της.

- **Δυνατότητες ενθάρρυνσης των φοιτητών να χρησιμοποιούν τη Βιβλιοθήκη,** ενώ θα μπορούσε να υπάρχει συνεργασία των βιβλιοθηκονόμων με τους διδάσκοντες (π.χ. εκπόνηση εργασιών και mini projects) με στόχο την εξερεύνηση των υπηρεσιών της βιβλιοθήκης και χρήση των υπηρεσιών της.
- **Βελτίωση των ιστοσελίδων των Βιβλιοθηκών,** στην οποία να παρέχονται λεπτομερείς οδηγίες για τη χρήση των υπηρεσιών της και υποστήριξη on-line.
- **Έμφαση στην ατμόσφαιρα της Βιβλιοθήκης** (φωτισμός, διακόσμηση, χωροταξία), η οποία να ενθαρρύνει το χρήστη να αναζητήσει πληροφορίες. Η βιβλιοθήκη του μέλλοντος θα πρέπει να σχεδιάζεται με έμφαση στο χρήστη, με καινοτόμους και ελκυστικούς χώρους και όχι με έμφαση στις έντυπες συλλογές.
- **Επέκταση του τεχνολογικού εξοπλισμού.**
- **Επιπλέον υπηρεσίες στο χώρο της βιβλιοθήκης** οι οποίες θα έδιναν κίνητρο στο χρήστη να επισκεφτεί τη βιβλιοθήκη πέρα από το κίνητρο της αναζήτησης πληροφοριών. Τέτοιες υπηρεσίες θα μπορούσαν να είναι αίθουσες με προβολικά για παρουσιάσεις, χώροι για επίσημες και φιλικές συναντήσεις, μικρές εκθέσεις, κτλ.
- Μέσα στο πλαίσιο μιας πιο «φιλικής» βιβλιοθήκης, θα μπορούσαν **να οργανωθούν ομιλίες, σεμινάρια για ποικίλα θέματα.**
- **Στενή συνεργασία της βιβλιοθήκης με άλλα τμήματα του πανεπιστημίου** (π.χ. ερευνητικά εργαστήρια, γραμματείες, διδάσκοντες) προκειμένου να αντιληφθεί τις ανάγκες των χρηστών και να προσαρμόσει η βιβλιοθήκη το υλικό της κατάλληλα μεγιστοποιώντας τους στόχους της (π.χ. ενίσχυση διδασκαλίας και έρευνας).
- **Επέκταση του συστήματος ανάπτυξης της «γκρίζας» βιβλιογραφίας** από κοινού για τα Πανεπιστήμια και τα ΤΕΙ.
- **Στόχος της βιβλιοθήκης** θα μπορούσε να είναι και η **προσέλκυση** όχι μόνο των φοιτητών και των

εργαζομένων στο εκπαιδευτικό ίδρυμα, αλλά και των αποφοίτων και των εργαζομένων και των κατοίκων στην περιοχή ενισχύοντας με τον τρόπο αυτό τη δια βίου μάθηση. Οι προαναφερθείσες ομάδες-στόχοι θα αναζητούσαν από τη βιβλιοθήκη πρόσθεση «πρακτικών» περιοδικών και συλλογών τα οποία διαρκώς θα ανανεώνονται, μεθόδους δανεισμού και οργάνωση τηλεδιασκέψεων και σεμιναρίων από απόσταση.

- **Διεξαγωγή έρευνας για τον εντοπισμό των αναγκών και επιθυμιών των χρηστών.** Σύμφωνα με πολλούς συγγραφείς, η ενδεικτική έρευνα για το χώρο της βιβλιοθήκης είναι η παρατήρηση (π.χ. πως κινούνται οι χρήστες στο χώρο, τι δυσκολίες αντιμετωπίζουν με τη χρήση της τεχνολογίας, κ.ά) και εξειδικευμένες μελέτες για την υποβοήθηση των ατόμων με ειδικές ανάγκες σε ανθρώπινο, επιστημονικό και τεχνολογικό επίπεδο.
- **Καθιέρωση υπηρεσιών εξυπηρέτησης επτά ημέρες την εβδομάδα.** Κάποιοι χώροι (π.χ. αίθουσες αναγνωστήριου) θα μπορούσαν να λειτουργούν 24 ώρες το 24ωρο. Κάτι αντίστοιχο έχει καθιερωθεί στο αναγνωστήριο της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών στο Γουδί με εξαιρετικά μεγάλη απήχηση από τους φοιτητές και μελέτη για την επέκταση του συστήματος αυτού.

Συμπερασματικά, στο πλαίσιο του προγράμματος αυτής της τέταρτης διημερίδας με θέμα «**Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες - από την Κοινωνία της Πληροφορίας στην Κοινωνία της Γνώσης**» που διοργάνωσε το ΤΕΙ Πειραιά σε συνεργασία με την Οριζόντια Δράση Βιβλιοθηκών - ΕΜΠ, την Πανεπιστημιακή μονάδα Σύρου του Πανεπιστημίου Αιγαίου και τη Δημοτική Βιβλιοθήκη Ερμούπολης, θεωρούμε ότι ο ρόλος του **Συνδέσμου Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (ΣΕΑΒ) για την ανάπτυξη των βιβλιοθηκών την τριετία 2008-2010 μπορεί να αποβεί καθοριστικός για τις οιοσδήποτε εξελίξεις στο χώρο.** ☑

Βιβλιογραφία Ξενόγλωσση

- Bazillion R., (2001), "Academic Libraries in the Digital Revolution", Educause Quarterly, No. 1.
- Kaufman P., (2005), "Role and Mission of Academic Libraries: Present and Future", Japan Association of Private University Libraries Symposium, Kansai University, 18 November.
- Lippincott, S. and M. Kyriallidou (2004), "How ARL university community access information."
- "Highlight from LibQUAL+TM. ARL", A Bimonthly Report on Research Library Issues and Actions from ARL, CNI and SPARC, Vol. 236, No. 7-8.
- Mahajan P., (2005), "Academic Libraries in India: A Present-Day Scenario", Library Philosophy and Practice, Vol. 8, No. 1.
- Richel, K. and M.E.D. Koenig (2004), "From Open Access to Open Libraries: Claims and Visions for Open Academic Libraries", <http://openlib.org/home/krichel>.
- Zachos, G. (1999), Greek University Libraries in the European Context: A Comparative Evaluation, Ioannina.

Ελληνόφωνη

- Παντούλη, Ο. και Μ. Μπουσβάρου (1997), "Η Διαρκής Επιμόρφωση των Εργαζομένων στις Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες", Πρακτικά 6ου Πανελληνίου Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, Αθήνα, σελ. 83-92.
- Σ. Τζεδάκη, Κ. Δέρβου, Α. Φράγκου, Μ. Κορφιάτη (2001), "Κοινοπραξία Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών - Επιτροπή Υλοποίησης για τα Περιοδικά. Η Πορεία του Έργου με Λέξεις και Αριθμούς", Πρακτικά 10ου Πανελληνίου Συνεδρίου Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, Θεσσαλονίκη, σελ. 139-152.

Από την εισήγηση στη διημερίδα με θέμα: «**Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες - από την Κοινωνία της Πληροφορίας στην Κοινωνία της Γνώσης**».